

meg az érdemet, de ezek létrejöttével még koránt sincs a kor kiválalmának egészen megfelele.

Egy város, — így folytatja tovább — mely mint Debreczen 50 ezerrel több lakossal bír népe közepes gazdaságúknak örvend — nagyobbra van hivatta a mai korban, mint terményeinek piacra felvitelése eladásra, s mivel a lakosság többsége gazdálkodással foglalkozik, kereskedéni kelene a vasuti összeköttetéseket egész Európával jobban felhasználni, különben a város évről-évre inkább elmarad s kisebb városok felébe emelkednek.

Debreczen — mondán csak mint bennszülött — nem ok nélkül tartják Pest után az országban a legnagyobb kereskedelmi városnak, összehasonlítási igen kiterjedtek mind bennind kifelé, bir az ausztriai bank fél millióval dotált fők-intézetével, saját takarékpénztárral, kereskedelmi s iparkamarával, mely csak nem régen is — többi közt igen melegen ajánlva országgyűlésileg összegyűlt a natyainknak a debreczen-szatmárgiszeget vasut építését; továbbá van tágas kaszinók számos bel- és külföldi hírlapokkal s szép könyvtárral, van...

A kaszinóról — vágott közbe utitársom — bajdan nem a legdicsegetesebbeket hallám, most nem ismerem viszonyait, de kaszinóval bírní oly városnak mint Debreczen, nem érdem akkor, ha 2000 lélekkel bíró mezővárosokban is vannak olvasó-és társalgási körök. A bank fők-intézte is aligha elérte eredetileg kitűzött célját, mert, mint hallom — a kereskedőség egy része abból semmit sem vesz ki, egy része pedig semmit, vagy igen keveset v e t k i, egy harmadik rész végre csaknem egyedülrékedik annak nagy részével. Takarékpénztárak is csaknem minden kis városban vannak s míg a kis városokban általában ötödös czéjloknak egészen megfelelen, addig Debreczenben a meglevő takarékpénztár mellett akárhány más hasonló pénz-intézet, iparbank, vagy bármí más név alatt hasznosan és cselezterint állíthatnak fel. Ami pedig a kereskedelmi s iparkamarát illeti, igaz, hogy az időnkint jelét adja létezésének, de korántsem azon mérvben, mint azt tenni alkalma és hivatalosa volna. Tekintsen ön — folytatá — azért Pesten s látni fogja azon sok és cselezterint intézkedést, melyeket a pesti kereskedelmi s iparkamara és testület indítványozása csak a legközelebbi mult két év alatt létre hozott, melyek mind megannyi jóvedelmözés és keresetforrások. Ott van az árutár, iparbank, városi vasut s több mások, a tősdét (Börse) nem is említe. De van-e Debreczenben csak alkalom is, hogy egy vagy más terményt előnyösen valaki bevásárolhasson? En a mult nyáron — mondá — tanuja valék, hogy egy bizonyos debreczen-vidéki terményt háromszori megrendelésre — mert két megbízott a szállítást nem vállalta, — s az alkusz közbenjárásával oly ártót szerzett meg a megrendelő, hogy megkapván azon nyerenyményt így czikket, őrről, hogy saját árán tulajdhat rajta. Árutárát (Bazar) kelene a debreczeni kereskedőtleneknek az előjárású segítségével állítani, hol minden természet elárusíthatna s a vévő vagy kereső arra könnyen rákalkulhasson, nehogy egy két üzérkedő kezebe jusson minden földi czikk s ezektől legyen az eladás s főleg a kivitelis leghégsz függvéve. A fűszereseknek nem elég a gyarmati czikkbe behozatala s a kisebb kereskedőknek vidékre való eladás, valamint nem az, hogy néhányan Brunnát látogatták s az onnan hozott gyapot- vagy vaszon-czikket tovább adják. Hazai terményeinknek kelene keletet szerezni szept erőmegfeszítéssel s eleinte még némi áldozattal is, hogy piacunkat ismertté, sőt keresetté tegyék, sőtval Debreczen kereskedőinek Pest után törekedni s nem más városok által — mint legújabbban Temesvár által is — hol egy új pénz-intézet állott fel az eddigiek mellett — hátra hagyni!

Igazán kelle ugyan utitársom állítsa nagyobb részének adnom, de földieim mellett harcz- vagy védői vágyam minitgy kötelességemmel tevő a vitatkozást s először is azt vetém ellen, hogy ha mint ő is mondja — a debreczenieknek nagy része gazdálkodással foglalkozik, a netalan felállítandó bármí nevű pénz-tárra — kiváltily jó mostoha éven, mint a legközelebbi mult, — aligha betételek s ezek híján kivétel lennénk s hogy városunk gabona s egyéb terményekben sem Arad-, sem Szeged-, sem Temesvár-, sem pedig a kis Győröz nem hasonlítható s hogy mindamellett vannak nekünk tekintélyes terménykereskedők...

Ne higlye ön, — szakasztott félbe ellenfelem — hogy azon mesterlegény, szolgáló vagy más caeudé, sőt többien a családok köztül, kik most a meglevő takarékpénztárban vagy általunk bemeneni, vagy a bemenetelőre a nagyobb betétek s kivéteők járáskelése által magokat veszélyezve gátolttá lenni vélik — egy újabb, népszerűbb s kelő biztosítékot nyújtó pénzintézetbe, megtakarított heti vagy havi pár forintokat be ne adnák, csak az így létező létrejötté kelő tudomára jöjjen s a kezelők b-

csúltságában bizhassék. — Termény-kereskedőinkről s piacunkról tett említésemre pedig nekem oly bókot mondott, mit szerényeségen nyilvánítani tilt, de mely azért legkevésbé sem bizonyította azt, hogy ő az én válaményemben.

Amikéül, hogy beszélgetésünket itt tovább folytatnám, ki-mondom, hogy nézetem nem aplanaloknak látózk előttem, hogy épen városunk kereskedőségének jutott a feladat a szépet sőt előmozdítani. — Egykor a börze létrejöttét hallám pens-vel az én saját eszmeszámleménye — meg nem nyerte. — Ha nehezséggel jár is kezdet, de a jónak jutalma nem kevés s a később kor áldái fogja a gondos atyák jó intézkedéseit. D-i.

Debreczeni torna-rend.

1) Valamennyi működő tornász alvái magát a tornász alnát, a rendfentartása végett, az elnök, művezető és előtörnászok felügyeletének.

2) Minden előtörnász felügyeletére és tanítására 10, a körülmények képest 20 működő tornász bizatik, kiknek rendes látogatásáról könyvet visz.

3) A tornászának kezdetét képezik a szabad gyakorlatok, ezeket felváltják a test megedzése után a többi gyakorlatok, melyek mindenkor napirend szerint a művezető által előre meghatározottaknak.

4) A pártolótagok a tornász napján szinte részt vehetnek a lánzás-, karika-és kacsahajításban, a kúszás-, versenyfutás-, árokgugrás-és az erogyalatokban.

5) A tornász kezdete és vége, csemettyű-szó által jeleltetik.

6) Az előtörnászok, — kik az elnök és művezető által, a tornászok sorából kijelölendők. — tartoznak a tornászai napokon lehetőleg rendszeres és annak idejében megjelenni, a rájuk bízott tagokkal a legnagyobb ovattosság mellett a napi rendszer álló gyakorlatokat elvégeztetni és az általános rendre felügyelni. 7) Minden előtörnász fel van jogosítva, a rábízott tagok közül bármelyiket is ismételt illetlen nagviselete esetében egyelőre a napi gyakorlatból kizárni, azonban köteles újrát utólagosan a művezetőnek további intézkedés végett jelentést tenni.

8) A művezető, ki egyleti dolgokban szükség esetében az elnököt helyettesíti, nem foglalkozik kiváltság a tanítással, hanem felügyel a rendre, tanításra és a torna-helyiségre. ő rendezi és vezeti a tornánmépelyeket és kirándulásokot.

9) A torna-helyiség nyitva álland a tornászok számára szerdán és vasárnap, megpedig télen vasárnap d. u. 3-tól 5-ig; szerdán 4-5-ig; nyáron vasárnap d. e. 8-tól 10-ig; szerdán d. u. 5-től 7-ig.

10) Minden tornász köteles a gyakorlati napokon, a kitűzött órában, torna-rubájában — mely áll a művezetőnél levő minta szerinti kelméid varrott és zúlddel keskenyen szűvelnek pantalló-révid zubbonyból és fehér tollal ellátott szalunkalapultól — megjelenni és a gyakorlatokban részt venni. — A torna-helyiségen kívül ezen időnyelven viselése elkövetendő.

11) Aki önkénlük kétszer a gyakorlatoktól elmarad, fizet 10 krt az egyleti pénztárra. — Többiszori ismétlés esetében pedig kirekesztethetik az egytelből a válszomány által.

12) Minden egyleti len sajátkeztleg írja be nevét a művezetőnél álló névsor-könyvbe, valamint minden új tag annak is aláveti magát, hogy neve, fölvétele előtt 3 gyakorlati napon keresztül, közszemlére kitessék, a netalan személyek ellen teteszkifogás végett.

13) A tornász alnát csak a tárgyhöz tartozókról szöljön mindenki.

14) A gyakorlatok bevégezete előtt senki el ne távozzék a tornahelyiségről, ugyszintén felügyázat nélkül senki ne tornázzék, sem más a gyakorlatokban ne háborítson. — Rest helyezés a torna helyiségen meg nem engedettük.

15) A gyakorlatok alnát senki ne pipázók vagy szlvetozók. Órat, pipát, szlvetozókat, átlóban törekény vagy kihullható tárgyakat zsebelben ne hordozzon.

16) Ha valamely hordható tárgy, egyik vagy másik tornász által használtatott, köteles azt helyre visszavinni.

17) Szantszemből, vagy merő gondatlanulból a tornázo eszközökben okozott kárt, az illető megértélen köteles.

18) A lánzás-hajításra nézve következő szabályok állanak: Az, ki hajított, köteles a lánzst a czéjből kihuzni és az öt követő tornászának átadni, ő maga pedig balra sorba áll.

Ha tampa lánzsákkal hajították a fejezélben, akkor a hajított szintén a lánzás után meg és ha a fejét úgy találta el, hogy az felbukott, úgy azt helyre csapni köteles. — nézők a hajítottól csak oldalra állhatnak.

19) A nagy árbocra csak mentő öv segítségével induljon.

20) A birkozás alkalomával a birkozónak nyugodtság és meggondoltság fététek kötelességévé.

Minden lökdösés, fújdamás vagy veszedelmes fogások, ugyszinté kímélet nélkül letetés, szigoruan tiltatik.

21) Vívási gyakorlatok csak a tornászai időn kívül meghatározott napokon szakértők vezetésével állhatók meg. Az azzal összekötött költségek a résztvevők által fizetendők.

22) Szabadságában áll a választmányának jelen torna-rendet a körülmélyében képest változtatni vagy bővíteni.

Jelen tornarend a debreczeni tornaegylet számára érvényesen nyilvánítottatik.

Kelt a debreczeni tornaegylet ideiglenes válszományának 1867-dik évi ápril 17. tartott üléséből.

Simonffy Sámuel m. k. ideigl. elnök. Örvényi Vilmos m. k. ideigl. jegyző.

Pest 1867, június 14.

Tisztelt szerkesztő ur!

Nem kezdetem levelemet azon főttevessel, hogy tisztelt olvasóm a nemrég lefolyt országos ünnepről, a koronázásról mitsem tudnak: hiszen országos ünnep volt az s ha másrészt nem, a miniszterium azon rendeltéről, hogy június 8-dika ünnepeleys mitsem tevéssel ténnessék el. Mint tehát mondan, nem ily főttevés miatt akarok némi rajzolatnál a nagyszerű eseményről, melyet azon szerencsés halandók, kik önk városából a koronázásnál jelen voltak, a bámulat és meglepetés számszorozta phantasiájával úgy is fognak eszteleni és hihetőleg még disziteni is; hanem csak azért, hogy egyrészt a jelen nem voltak irigységét és bánatát — amennyire azt gyenge és igénytelen tollam által tehetem — fölkeltem, másrészt pedig, hogy a jelen voltak visszaemlékező tehetségem segítsek s egyik vagy másik nevezetes, de elfeledett dolgok eszükbe juttassak.

Mellőzve a koronázást megelőzőt napokon történeteknek elbeszélését, melyeken a fővárosi utcáik és szállodák a tudatlan embernek némi foglalat nyújthattak az emberi faj mennyisége és minőségéről, mindjárt a fővárosra térek. — A felkelő nap méltán esodákozhatott azon tiszteleten, melyben főlebrédeseink apanya néptömege jelenléte által részült és hádis elismerését gyönyörűen fejezte ki, sugárát ragyogón, de szeliden lövele be az utcákat ellepte községségre. Ezzel csak azt akarom kifejezni, hogy egész nap tartható hőség, és hogy a lakosság már reggeli 4 órákor talpon volt. — A váci-utca, dorottny-utca és dunapart tömve volt váró községséggel, melyek várakozási nyugtalansága a kilálféle tanodák, intézetek és társulatok rendtört tagjai által mérsékelve lön. A törelem — a próbáké az ember kíváncsiságának — ismét fűnyes jelent adda hosszú voltának, mert a rend, deházra a hat órái próbátelnek egyszer sem zavartatott meg lönyögesen. Végre a rendörök ide és oda futkosása, a kardok kihuzása az egyetemi polgárok részéről, de leginkább a szemeknek a lánczól felé irányulása mutatta, miszerint a nagyszerű látvány megnokára eltorulni szemeknél elott. Es csakugyan nagyszerű volt az. Nincs kifejezés, mely megfelelelle jellemezné az ültözökek különfélégségét, ragyogó színezetét, pompás kiállítását, értéket és becset, az azokat vielőlek derék kinevezést. Ertem itt a különféle bandériumokat, melyek az ország minden részéből jöttek, fényben és pompában vetelkedve egymással. Igaza van ugyan a német közmondásnak: Das Kleid macht nicht den Mann, és így a zászóg egyszerűen öltözött küldöttö azívben sokkal forróbban éghet a hazaszeretett, mint más vidék arany és bírszonybítönyű banderlistájában, de e helyütt csak a festeny, nem jellemzően akarván, hátra kimondhatjuk, hogy a külalak nagyszerűségét és fényét tekintve, Pest város és Erdély (medvebőrös) bandériumok első helyet érdemel a dícsört és olismorésben. A bandériumokat némi udvari hivatalosok után az ország mágnásai követték, minden tekintetben megfelelo a „mágnus” szónak. A sokféle öltönyök közt, mik nagyobbára utánzásai voltak a mult kor nagy féltályú által viselt öltözökeknek, különben meglepők voltak: láthatány herczok és Széchenyi Ödön grófl, kik közül az utóbbi, a halhatatlan es-

A franczia diplomatin azonban még ekkor sem nyugodott; a saint-marguerit szigetük ingyton távol estek a fővárostól és ezért a fogoly Párlaba szállították. Börtöne megváltoztatlan, börtönöre módosításnak és rangjának megváltozását is maga után vonta. Saint Mars lekötözött a kormányzósi hivatalról és a butillilo kapitányjáná kinevezve; foglyai öt természetesen ide is követte — norsa minitgy oda volt kövte Saint Marséhoz.

Milón ez a hercegezt addig börtönből kivetevte, a fogoly eme kérdést intézte hozzá: „hova vezet ön engem? álltam után vágy talán a király? Nem hercegem?” felelt Saint Mars — „éte bitasságban van, csak engedel megát vezetteti.”

1098-ban lépte át a fogoly a bastillio küszöbét. Itt tőgnasabb és kényelmeseb szoba adotttt rendelkezésére; de az udvarban nem adálhatott s arczonánál orvosa sem látható.

Ami szellemét illeti: neveltetése kitűnő volt; egész órákat töltött olvasással, szépen énekel s éneket guiffárral kísért. Mindennel bir, mindent megadnak neki, mindent... csak egyet nem — a szabadságot.

Igy folyt le ölete XIII. Lajos és osztrák Anna gyermekének, inigmen az 1709-dik év november 19. napján őt kiszéllíti az elők sorából. Valamint egész ölete egy halála is rügnül, ütözök volt. Temetése reggel 4 órákor ment végre; holt testu a Saint Paul de Charms czimű temetőben tétetett örök nyugalomra. Halála és eltemetése után is tituk környezte még emlékezetét is; a halottak könyvébe Marchlavy név alatt iratott be; minden, mi őt illet, meghamisítottat; neve is, kora is.

Halála után aggodalmas pontosságú égyeték el mindent, mi általa valának megpérintetett; szobájn vakolatla lerödel-tetett; az ablak vasrostélyai helyébe ünkát tettek; mindent megváltoztatnak, mindent megújítottak.

A félelem, hogy talán valami emléket hagyott, mely az ötkort és az igazságosan öléb történelmet felvilágosíthatna volna, kényserleté az illetéket milderre. — Rég nem őt már — és még mindig féltek tőle.

A királyi ebéd szombaton.

Es a pesti ünnepej után a trónteremben volt, fél kettőkor. A király a legényesebb kiadrettel jött, a királyné 12 palo-

thálygylőt kísérve. Az asztalnál első volt a kézmosás, tirif Andrassy Gyula öntö a vizet a király és királyné kezére s a primás nyújtá át a törökörök. Aztán az utóbbi asztali ímát mondott. Az asztalnál csak hatan ültek: az uralkodó pár, az osztergami és kolocsi örösek, a pápai nuntius és gr. Andrassy Gyula. A főpáldárnok titát váltotta s a sorleget a királynak nyújtá, ki fölolvasta hangosan mondá: „Ejen a luzs!” A szelgelyöt lövte, valamint a királyné is. Majd négy képviselő, tálatk hozott be s tett az asztalra. Négy főrendű ugyancsak tette. Hírlük, hogy az asztalra hozták a négy ökrörellyéből és bordából is, a budai tőbörmező népműnnepekből s uttek, ittak beöle. Különbben az egész inkább szertartás, mint evés. Ebből után ismét kézmosás volt. A király kezére b. Wenckheim Viktor, a királyné kezére gr. Wenckheim Rudolf öntö a vizet s gr. Andrassy Gyula nyújtá a törökörököt. A primás ímát mondott, a h. főudvarmester föltekve a koronát a király fejére s a felségék visszavonultak kíséretükkel lakoztályukba, kipihipenendők a nap megszesos fáradságát. E királyi ebédet urhalygok, diplomaták stb. nézheték emelvényeikről.

Nagyváradai színház-szemle.

(3. 7.) Hétfőn (jun. 3.) Fouillet O. jeles műve „Egy szegény ifjú története” Mándóky jutalomdíjjal. A községség szép számmal jelent meg, annyival is inkább, minthogy Mándóky keulváltabb színdarabok egyike. Szerepének (Odier Maxime) jól feloldgand és helyes előadása nagy tetszésben részesült. Egyáltalán Mándóky ilyen lyficus. esendően ömletozött szerepben sokkal inkább helyődn van, mint ama hősiességben, melyet — már nem tudjuk — vagy reiderözöknak vagy önmaga elvállal. Igaz ugyan, hogy abban is követ el hibákat, mi azonban föllepés szaporaságának tudható be. In Szakdl Róza (Margit) sem látszott egy mint kivánatot, ismét az utóbbi ólnak kell tulajdonítani. Földényi, Larocque aszony szerepében épen elömben volt.

„A suvillni bordály” az addig addig operák közt leginkább sikerült. Tanner (Figaro) szép hangjának teljes hírtokában volt. Az est hősei Dalnok Róza (Rosina) és Földényi (Patr. Go.) valának, az első szép hangja, az utóbbi kitűnő mimikája által

melán megérdemelte a községség rajos tetszését. An egyséket fölött az ümleto, hogy a kar alig került színpa.

Szupó „Pajkos diákok” és Mayer de Pournier „Chasséd erolot” egy fölvoadásban viglázta. E ki francziaa viglázók hasonlít a bájosé kápolhók, melyek meglepő változatosságuk által gyönyörködötnek, holott valóban csak hasznatlan ásvagyún-gyökelet szemlélték. Szakdl Róza Eliket kiöltöden személyes-tette, ő az öléo gyermekek szaporban mindig legnagyobb hatást költ. Mándóky (Al), ugyesen alakított. Az operettben, az előadás érdeme Vízvárnét illet, ki a diákok gazdálkodó Fritskét diethen vezetete. Egydt (Geier) taloktan játszott és inkább alnkronót sommit há személyelő volt. Földényi Fleck szoropban otthonosnak nem állhatott.

„A gyöngéd rokokok” viglázók 3 fölvoadásban Denediktől. A szerző szép neve nem kis számmal nékedvelőt vonzott a színházba. Az örökbe fogadott Thunsheldt Szakdl Róza híven ját-szotta. A naiv Ottóliád Blahndt inkább kaczerül mint naivul adta meg Molnár a fűbz-fűbz kánszokzó agyszázzet Irnyardot, kitűnően személyesítette. Egydt (Schumrich) az úrfeszjű tök-tilók non plus utrá-jott. Róminak (Brannu) jó játéka mellett nem ártott volna, ha szerepét jobban megtanulta.

Szombaton az ölnsz iskolai előadás műve „Az álar-cos báty”; megvan benne a szíveható árták túmkelege, amikéül hogy melyeb zónát érteket bírna. Tanner (Rond) mint mindig, most is megfelelt szerepének. Fektör (Richard) noha hangja néha cseztalanul bohyog és rendszeren a mellőkhangok-ban tövéde, talán nagyobb tetszésben részesül, ha én nem feleli, hogy a jó játékhöz meg nem elég a puista készmodulat, hanem hogy az egész kifejezés ászhangzata szándékeltetik bármely érzelmet tolnácsádnra. Tannernd (Amalia) kedvelten kisnév öfolyott, de bitörősdégt nyavna, legnagyobb mérvű tetszésben részesült. Hangyagyn, különben a felső körökben erős és terjedelmes de egyikké csalókatlan. noha ez utóbbi hídnva örezhetlen fogy, és azon örvendeten kílátást nyujtja, hogy színhá-gyunk általa elabrangu primadonnát nyered. Az apród szerepében Blahndt kitűnő, organuma ugyan nem valami erős, de biztos, esengő és meggyérő. A kar említtést sem érdemel. — A koronázási ünnepej és a rozx idő a községségnek másokhoz képest gyenge jelenlétét eléggé megjeftli.

getvári hősek, gróf Zrínyi Miklós öltönyének há utánzása folytán a közönség által éjjenekkel fogadtatt. Majd a miniszterek, püspökök és udvari felsőbb tisztviselők érkeztek és csak akkor nyitott magának utat a rég visszafojtott öröm és lelkesedés egy földről az éjjenkiáltásban, mert a keresztördő püspököt követte Magyarország újonkorozott királya. Ha megmondolják tisztelt olvasóm, miszerint a látványunk és illetőleg a benne rejtett céd elérhető képzete nemzetünk legelőbb vágyát, szükségletét válik lefesteni a lelkesedés magas fokát a beteljesülés percében. A szemmel utólróhetlen menet a dunaparton végig a városi templom felé közeledett, hol az eskütelőt történt, mi ágyulások által adatot tudtára a nemzetnek; majd a váczil- és dorottya-utczán keresztül a királyudvarhoz ért, mely körül az összes koronázási kísérő kört képezett. Semmi sem hasonlít azon jelenet nagyzerettség, főnsége és lelki hatásához, melyen a király a haza megültalmazását ígérő négyes kardvágást megtette. A tätt percében a lelki benyomás sulya nem engedett helyet ama kitörő éjjenkiáltás, mely a következőkben a légtört. — A koronázás a magasos zárkúba után a király néhány fúrral megállott a domb közepén, az egész kíséret elvonult előtte és ekkor ment vissza az ő királyi várba hazánk megkoronázott fejedelemé, kísérvé a nép éjjenkiáltásával. — Mint nevezetes epizódok megemlítendők meg a király és az idegen diplomaták megjelenése a Lloyd épülete erkélyén és végül Liszt Ferencz diadalmeneke, ki miután a budai vártemplomban miséjét elvégezte, Pestre sietett és sietése s szerény tiltakozása daczára is egész útjában hangos éjjenekkel üdvözölte.

Láthatják tisztelt olvasóm közül azok, kik a koronázási menetet Budán szemlélték, hogy az itt történelki mítosm szék. En ezt kettős indokból cselezkem: először önk iránti előzettségéből, hogy alkalmat nyújtsak elbeszélő és leíró tehetségüket érvényre hozni s vele rajzom hiányát pótolni; másodsor pedig azért, mert — Budán is Pesten is egyszerre jelen nem lehettem.

Bocsánatot hosszas utafatósáért; vegyék ezt egyikének azon számos alkalmatlanságoknak, melyekkel a koronázási ünnepélynél való jelenlét gazdagon volt megtérhelve.

Rott Jakab.

A kétal harcáról.

Mindjárt pár éve móta titokban és nyilván foly az ellen-ségeskedés a török kormány és a görög szigetok között. A népeknek szabadságot törökvé harca nemcsak a történelmi, de a természeti jog szempontjából is igazolt s pártolásra, tiszteletre méltó meg akkor is, ha kiverik a fogycvert a kezéből és saját véromlása özüni el eleterjét. Azonban a szabadság lelkesüléseinek a nemzetek kebeléből önkint folyó szent patatzatnak kell lenni, magában birni és vinni úgyzóval az erőt mely sziklán is át tör, hogy nagyobb folyamnak legyen tényező és túpláló ereje. Az egyes nemzetek szabadsági törekvésüknek az emberi közös szabadság ügyébe kell befolyjni, nem mesterséges csatornáknak, hanem tiszta és szabad áradatban. Ki azt való, hogy azon maroknyi görög népből magában támadt a szabadság azon erős ársztöne, melynek semmi drága nincs: nagyon csatlakoznak. Az északi óriás keze működött a működők évek óta az oszmán birodalomban. A dunai fejedelemség Szerbia, Montenegro s némi részben Magyarország szélév népei közt, részint a faji rokonság, részint az ugyanazon vallás-érdeklődősségüél fogva, pénzérel és ámitással.

Van-e ebből haszna a közszabadságnak, midőn egy saját környezetét nyuonó birodalmi kormány, eszököl használja a szabadságot s ezzel mint előlívő zászlóval takarja el szarnok-sága szuronys fogycvert. Ismert dolog az orosz törökvés keleten, mely eddig nem sikerülhetett, részint az európai státuszviszonyok miatt, részint azért, mert egy szabadsági vértanúságnak is dicső nemzete a lengyel kollekt öljipornia. Rézünkörül bírnak öröklend mind az északi mind a keleti birodalom bukásán, hogy ugyene az emberi mivóldés és szabadság, melyet bizonyos tekintetökben mindkettő fogva tart: ki kell mondanunk azon véleményünket s némi részben tapasztalatunkat, hogy ismeretünk nyomán a görög nemzet köyhölet egy csak valamennyire is jelentékeny keleti birodalom alkotásán. Sem szdm sem erkölcsi érték. Mindent összevéve alig két millió görög, vagyoniul részben gazdag, de a családi örökösökben — melyek a hazaszerető gyökere — oly szükölködő, ki hiúnd hogy európai jelentőségű kárhússó fog magát; s még ha az megtörténhet nek is: ki nem álltani, hogy egy hódolati vágytól lázas nagyhatalom ellenében megöröklend jogait, megalapítandó függetlenségét s így hasznok tehetno a közszabadságnak. Mi nem pártolhatjuk a törökök azon erkölcsi hiányok miatt, melyeknek táplálója validit helytelen udakto; de nem öljünk az orosz esküfál sikerülést sem, mert ezen nyáhtalom talán még szarnokabb mint az, amelynek elote ellen mindent ölkövet a szabadság névvel a szabadság legyúldására. Az emberiség érdekében teendők a szarnok rendezésnek a mi ebben névvel növezhető szellemi és anyagi öljnyomások megújítására keresztényen és nem keresztényen államokban. Minden szabadsági vágy, mely nem magától indúl, de kényeszerítve, érdekek által hajtatva nyilatkozik: némi csillagos után eredménytelenül véz el, hangya maga után levertséget s öszekuszált lelkek vajudását. A görög szabadságharcz o napig nem egyéb, mint az ösz orosz politika műve, melyből a szabadság aratára nem számítat. Így csaldunk azon nézetünkben, hogy az északi vashtalomnak álmái még soká teljesítetlen maradnak, hogy a török birodalomban levő, monhatni csak névleg keresztényen népek feligaztatásán hidáltan és eredmény nélkül törökvés. De nekünk magyaroknak, kik ezen orosz törökvés helyek és népekhez oly közel vagyunk — a már némi ide irányulást, felénk terjeszkedést is tapasztaltuk: komoly figyelemmel kell kísérnünk az orosz érdekvívót, mert o kívül is a szabadság közölség, mint az öljnyomás is közös szenvedés, s míg borzadva tekintünk, azokra kik volt idő, hogy a szabadságot meg nevést is elkarított volna tevényt, úgy öljvendőre is csak azoknak higycvünk, azoktól várjuk a közszabadság szent ügyének elővitelét, kiket a mult véres árnyai nem kísérenk s a jelenek kárhözható jóait nem háborgatnak.

Hogy áll a világ?

(8.) Királyi koronázás napja örökre emlékeztetés marad a nemzet történetében. Ünneprésztő nap volt ez minden magyarra. E nagyjelentőségű, ünnepélyes nyomat különösen felelőtlendőt tette a volt honvédek és azoknak árval fölségüélő részét királyi ajándék és az általános megköszölés ez is. Az ezekre vonatkozó legelsőbb kéziratok, amint következnek:

I.
Kedves gróf Andrássy!
Midőn szerencsés megkoronázásunk által helyreállítva látjuk azon egyetértést, mely minden birodalom hatalmának és jólétének alapja, atyai szívünknek nincs forróbb óhajta, mint az, hogy a mult szomorú eseményeinek nemcsak következményei megszűntessenek, de szenvedései is, a mennyire Tőlünk függ, enyhíthessenek.

Ezen óhajtatást vezéreltetve, adtuk ki a tegnapi napról kelt rendeletünket.

Az országgyűlés küldötti Magyarország nevében 50,000 darab aranyat azon czéllal ajánlottak föl, hogy Minkei ragaszkodásuk ezen jele által is megörvendeztesse.

Mi ezen öszegget a volt honvédek árval, özvegyei, munkás és keresetképteleneké vált rokkantjainak fölségüélőre kívánjuk fordíttatni.

Magyar miniszteriumunk feladata leend ezen alapitvány legcélszerűbb kezelése s a kijelölt czélla való fordításának módozatai iránt melőbb részletes javaslatot Elénk terjesztetni. Kelt Budán, 1867. június 10-ken.

Ferencz József, s. k.

II.
Királyné Ó Felsége a következő legelsőbb kézirato melőztöztat ki kibocsátani:
Kedves gróf Andrássy!
Örömmel csatlakozom Felséges Uram és Férjem mai nap Önhöz kiadott legmagasb kézirátának tartalmához, midőn az országos küldöttség által Nekem átadott 50,000 darab aranyból álló koronázási díjt ugyanazon czélla szentelni kívánom. Kelt Budán, 1867. évi június 10-ken.

Ferencz József, s. k.

III.
Mindazon ítéleteket, melyek Magyarországnak s társ-országainak bármely lakója ellen, politikai vádak folytán, vagy sajtóvétségök miatt e mai napig hoztak, ugyszintén a hasonló okokból elrendelt vizsgálatokat is ezennel megszüntetjük. — Az ellátéktól elkobzott javakat visszaadjuk; s mindazoknak, kik hasonló okok miatt még külföldön tartózkodnak, az országba leendő szabad visszatérést megengedjük; kiterjesztjük ezt azokra is, kik az alkotmány visszaállítására óta sem szütek meg az ország törvényei ellen, törekedni; azonban az ország leg-szentebb érdekei követelik, hogy ezektől megkivánjuk, miszerint a koronás király iránti hűségük és az ország törvényei iránti engedelmességre ünnepélyes ígérteket tegyenek.

E végböl illeto hatóságokra a külföldön tartózkodókra nézve kello utasításokkal látattak el. Kelt Budán, 1867. évi június 10-ken.

Ferencz József, s. k.

Ellenjegyzette:
Gróf Andrássy Gyula s. k., miniszterelnök.

A Párisban mulató czár élete ellen merénylet követetett el, amiddőn a bolgnei erdőben tartott katonai szemle után Napoleon császár a városba visszatért. A merénylet mindjárt este 6 óra után, nem messze a vizesőtől, a Longchamps közleiben történt. Egy 22 éves lengyel, kinek neve Brezowski, a császárak kocsijától s lépésnyi távolságra azok kocsijára lőtt, a lövés azonban a kocsi mellett levő lovaszesterlovának fejét találta. A tettes kezében levő pisztoly, keményen levén töltve, széptapant kezében a megsejtéret. Brezowski a polgárkört mindjárt elfogták s átadták a testőröknek. Egy távirat szerint a nép a lengyelt fel akarta akasztani s élénken üdvözlötte a czárt. Brezowski volhyniai. Tettét foligatott állapotban követte el; s annak indoka politikai szenvedély és a czár elleni gyűlölség. Nem hiszik, hogy tettének, mi nagy meggöbbséget okozott Párisban, részesei volnának. Ugy tekintik azt, mint Franciaország elleni merényletet, jóllehet még pár nap elött, midőn a lengyelok mellett közelettel demonstrálni, azt mondták, hogy a czár nem Franciaország, hanem csak a császár vendége.

A merényletet megelőző tántorásokról est írják Párisból: Azon lengyelok, kik császár kormány által pénzbeli segélyben részesültek a czár azon közelettségét vállalták, hogy Párisból nem távoznak, parancsot kaptak: ne mutassák magukat az utakon, a czár átvonulása alkalmával. Azon tanuló közöl, kik a Cluny-museum előtt Lengyelországot élítették, azonnal többször elfogtak. Daczára ennek ismételték a tántorást az operai díszelődés alkalmával. Midőn az első kocal megjelent, azt hitte a tömeg, hogy a czár ölt, jóllehet a császárútt abban. Több oldalról kiditották: „Viva la Pologne!” A tántorást észrevéve, elhatározták, hogy visszatérjenek. Midőn a két császár visszatért az operából, amax omulnosan kiáltással üdvözlötték. Az ügyvéd ezek deszult, hogy két tagját Flougas és Gambetta, az egyik érnak a törvényesül palota előtti megjelölés alkalmával hasonlóképen Lengyelországot ditették, vad alá helyozzák.

Az első kihallgatásnál a merénylő közelető vallomást tén: Novom Brezowski, 20 éves vagyok, születtem Rutoshiben Volhyniában, foglakozom a gépészet s mintegy két év óta lakom Párisban. Hazamat az utóbbi félöklet után elhagytam, eszélőm délköltözöt Oroszországba. — Megvallom, hogy az orosz czárra lőttem fogycvert, amiddőn a czár a katonai szemléről visszatért; s hogy szökőköt közleiben. Már két hét óta, de egyelőreut kora ifjúságától kezdve azandéka volt a császár megüdni, hogy hajzát megzabandíts. Senkivel sem beszélő a tárgyról; a pénz, melyen a pisztolyt vetta, felakobáltja eladlogostól szerezte. Napfőkölés előtt golyót öntött, mert mult volt, golyó, kiesny volt. Multán nem érkezhett helybe, amiddőn a czár kocsizott, megvárta visszajövetelét. Végül mondá: „Már tegnapelőtt az operaszínházban löttem volna a czárra, ha fogycverem van. Megelőztem tehát akkor aznal, hogy jól megöndözöm a czárt is egy megsejtéremmel.”

Az öszes bécsi lapok jelentik, hogy Klapka György magyar tük Bécsebe érkezett.

Az új Fremdonblatt jun. 10-ről írja: Mint illetékes helyről értesülünk, a tegnapi nap folytában egy a tonger alatti huzalon lött távirat azon pozitív hírt hozta az itteni amerikai követ-séghez, hogy Miksa császár az illeto hársódy foladása idején még életben és hadi fogásában volt. Hasonló biztossággal jelentik, hogy jóvőre is nem fenyegető díszesülly a császár. Allítólag Junce személyesen a legközelebbi és megnyugtatóbb ígéretekkel tette a hozzátüldött amerikai biztossnak. Következő részletekről értesülünk azon hírtórszásokon illetoleg, melyek itt és Prágában ditetnek, nevéből hogy az esztre, ha Miksa császár dístet pénzre kellene megváltani, a szökéses öszeg megszeresztendő. Mihelyt híre löt, hogy a császár Queretárobán be van zárva s hogy elfogatása valószínű, a császár család tagjai rögtön értekeztek, mikint lenne egy nagyobb öszeg beszeresztendő. Eled rendben Ferdinánd császár dígre meg fogdyl, a mexikói császár szűlő is minden tölük kitelhető megdől, hogy késsz pónt tartassanak rendelkezésre. Így azon este, hu

váltsgdíj követelteknek, egy tekintélyes pénzösszeg már is ké-szen tartatnék.

A szerb kormány a hadsereget teljesen újjászervezte — Az egész 32 dandárra van felosztva, melyek mindegyikéhez egy úteg és egy lovasszázad csatoltatott. A 32 dandár ismét 10 had-osztályra oszlik, melyek rövid idő alatt mozgósíthatók. Három hadosztály már ellátottat hátulról puszták. — Szerbiának egészben véve 70 zászlóalj jól begyakorolt katonája van, melyek pótlására 30 zászlóalj, melyek alakítása rövid időn fogna véteik, van rendeltetve. Azonkívül egy 20,000 főnyi szabadsapat alakították. Az újjászervezési költség mintegy 40 pi-aszterre (6% millió osztr. éf. forint). Rg. Ezen öszegget az államkincstár közpénz-alapjától kölcsönözte el.

A Memorial Diplomatique* mexikói tudósításai reméltetik, hogy Miksa császár mint hadi foglyol az egyesült-államok határára vitetik, és a washingtoni kormány oltalma alatt visszatérhet Európába.

Az „Etendard” bizonyossággal állítja, hogy a pápa kijelentette abeli óhajtatást, miszerint Párisban látogatást kíván tenni.

Ama hírek, melyek Cataloniában kitört zavarokról szólnak, meghazudtolhatnak. Egész Spanyolországban nyugalom honol.

A kétai ügyre vonatkozó irják Párisból: Gorcsakoff hercege több ízben értekezett de Moustier marquisával, ugyszintén a császár és a czáral a kandiai kérdés elintézéséül szem-előt tartandó elvek felett. Megállapodás következikben jött létre; fegyverszünet létrehozása, a lakosság megkördetésése általános szavazás után és egy európai felügyelő bizottság kinevezése. Az eredmény mely így módon el fog érni, Franciaország, Ausztria, Orosz- és Olaszország garanciája alá helyesztetik. Ugyanazon elvek fognak alkalmazása jönni, ha ezután zavarok törének ki a török birodalomban. Bismarck gróf szintén több ízben értekezett már a francia külügyminiszterrel; az eredményről azonban nem írunk semmit.

Debreczeni tárogató.

** Főtisztelendő Balogh Péter superintendens ur, Ó Felségének magyar királyiá llett koronázása alkalmából, a lipótrend lovagkeresztjével tiszteltet meg.

** D o b o z y István honvédegytel elnök napokban nyujtá be a debreczeni honvédegytel emlekiratát miniszter-elnök gr. Andrássy Gy. órcájának. A képviselőházhoz Tisza Kálmán képviselőnk ígérte az emlekirat bejuttatását. Főlkereste Dobozy István ur B e u s t osztr. miniszter-elnök órcáját is, a honvédegytel leendő hathatós pártolást kérvény. Jelen volt a redout-épületben rendezett díszesében is, mely alkalmával Dobozy elnök az elhagyott honvédekért írték poharat, mint roppant éjjenzés és pártolás ígérete követve. Adhat isten, hogy a derék, erélyes elnök lakadatlan buzgalmit s fáradozásait kívánt siker koronázza.

** Farkas Baláz alnapevölő urnak már sikerült alnapevölő-intézet czélszerű helyiségeül a bathányi (harminczadik) utczában Fancsovics M. ur házat udvarával és kertjével kibérelni. Működését f. hó 16-án kezd meg. Programját 160 számunkban közlelndi, addig is ajánljuk a szülők becses figyelmébe és pártfogásába annyival is inkább, mert öltök czélfőrdő pár heti működése is képes meggyőzni a t. szülők. Farkas Baláz ur alnapevölő szakkban mind elméleti mind gyakorlati otthonosságát leginkább igazolja azon körülmény, miszerint az országos kisedővölő-képzőintézet igazgatósága által ajánlatot Debreczen város hatóságához mint lehető legjobb kisedővölő-intézet szerveztetésére alkalmas egyén; továbbá, a nagy kir. közoktatásügyi miniszter B. Eötvös József ur is elsősorint ígéri a köznevelés ügyében való fáradsatlan buzgalmit; annál-fogva reméljük mi is, hogy intézetét minél több szüle igénybe veszi kisedő számára.

** Helybeli ügyvéd Ferenczy Elek ur és neje Máriaasny Mária asszonyasny a helybeli fölökla iránti kegyelmezés árdultól közelebb igen szöpn tanuatták, amiddőn 600 frnyi alapítványt tettek oly czéllal, hogy annak kamata évenként egy szegényoran, fölköltés és szorgalmu tanulónak ösztönölj adassék.

** A debreczeni esküdtársai túrlittele szöjtőközönség idejleglen bitnyvezésk-bírelöl is igazságügyminiszter Kacsányi Nándort növezte ki.

** Debreczeni kútrőmester Matkó Ferencz, ki szakkbeli jártaságáról egy városunkban mint vidéken kedvesölög ismeretes, legközelebb Derecske megvárossal köbtöt szerződést, egy úrdeti kútnak két ós fél óra alatt leendő ölkészítésére. E szört a jó ívővőhöznyon ott is nemokhara segítve lenék.

** A fölöklaol tanárkar által s Szarka-Senyköfőle alapítványra ösztönöljésökül a f. 1867, évi Papp Sámuel 8-dik éves — és Nagy László 1-6 éves hittan-hallgatók vétettek fel. B e l a s Kálmán pártalan zeno-bundája, jelenleg a postaiokt gyönyörökötöl s melőtt Párisba kirándulna, még Kassát is meglátogatja.

** Figyelmeltetendő. Azon t. honvédtársak, kik magukat egytelitnek tagjai köze beiratták, azonban még eddig igazolási okmányokat be nem adták, kérvölnek azokat hozadni melőbb bejuttatásni, hogy a szerint egytelitnek rendezéses névsoroktat melőbb ölkészíthessék.

Kelt Debreczenben 1867. jun. 10.
D o b o z y István, s. k.
honvédegytel elnök.

Meghaltak: Junius S. Pincen. Im Brandst 30 s. Kóskórház, Lakatos Lajos 60 s. Csérellő, Kányási Mihály Vas Mária 65 s. G. Cséppő, Kovács Juliánus 54 s. 7. Kóskórház Kozák Mihály 56 s. Csérellő. Szegedi István f. Imre 3 s. Hátvany. Sipos Bálint f. Zsuzsanna 13 s. Kádár János Gyarmati Béla 33 s. Örkös Mihály f. József 18 s. Csérellő, Juhász József f. Zsuzsanna 5 s. G. Cséppő, Mankely István 48 s. Tótkos Béla 33 s. Kóskórház. Öv. Pércsi Lajosné Gondó Anna 45 s. Vargan. Kovács György f. Gálor 1/2 s. G. Pincen. Asztaly József f. Karoly 2/2 s. Gács Márton f. Juliánus 20 s. 12. Hátvany. Turf Ferencz 31 s. A ref. szegénykórház, Birtfal Brandst 63 s.

Videk.

* A miskolci iparszékölő-egytel teljesen megalkult s tisztá karát is megváltaszt. Ugyanannom irják, miszerint a toron-egytel alapzabályai felöbb helyen már megörösítettek s hogy a borsodmiskolci honvédek közgyűlésén elnöknek Föld-váry Sándor lett megválasztva.

* A képviselőház f. hó 12-ki öljében a honvédegytel s kérvénye a t. képviselő új által ajánlott már bu is terjesztetett s a kérvény-bizottságnak ölkészés végett szönel ki is adatló.

